

П. ОКОНЕШНИКОВ.

Н. ВАСИЛЬЕВ,

СНИМӨКТАРГА: Уонна — үөрэнээччи Петя Бельев кэлэ мунньарынан субуу түгэһин харбатыр; алларай бугуллааччылар Афанасия Бельев уонна Петя Коркин. Автор фотолара.

•CO• көрр.

М. КИРИЛИНА.

ССКП XXVI съезинэн тыа сиритер ударнай фронунан биллэриллибит суруһу интигитин салаатыгар аһылык программатын быһаарымыга туһаанаах үрдүкү партийнай, советскай органнар дьаһалларынан олоххо киллэрингэ оттоочулуга, эбии аһылык бөлөмнөзэнигэ тизриллибит былааннар булгуччулуктаахтык толорудууларынан хааччыһы сорунтарыгар тохтоон мунньахта ССКП райкомун бастакы секретара Н. П. Листиков тыл эттэ.

на. Пономарева) бастауында

Күнү, чааһы сүтэрбэккэ көбүтүһэн оттуохха

Иккиэйхэ звено кирдэ

Эрилик Эристин аатынан совхоз Чакырдаары отделениетыгар ЫВСК РСБкомун чилиэнэ, эдэр коммунист Александр Адамов быйыл көдөнөн-илинэн үлэлиир комсомольскай-ыччат звенон салайар. Звено 200 тонна оту содогуонкалыыр сорукаах. Кинилэр ааспыт ый 28 күнүттэн Таатта баһыттан үлэлэрин салаабыттара.

Оттон Г. Е. Филиппов салайар механизированнай агардаах звенотун отчуттара бастаахы бутуларын кичигиртэн эрэллэр.

Ол эрэри итинтэн атын звенолар, ССКП обкома уонна Саха АССР Министрдерин Совет быйыл болдьохторо төһө эмэ ааспытын үрдүнэн хoduуаа толору күүһүнэн кириэ илктэр. Отделение салалтата уонна сельсовет исполкома бары звенолары от хомууртар субу күннэргэ таһаарарга, хoduуааны ситтэрэргэ эбэн дыһаллары ылар.

Р. БОРИСОВ,
сельсовет исполкомун
председателэ.

Кэм даһаны набыллар

Пятилетка бастаахы сылын оттоһунун сезонугар Эрилик Эристин аатынан совхоз Хоптобо-тооту отделениета (управляющий М. П. Луковцев) 2350 тонна дороххой аһылыгы бэлэмниир сорукаах. Оноо туттуулар техника өрөмүөнэ бүтүт, 8 оттуур звено састааба сүүмэрдэнэ.

Ол эрэри билигин даһаны итэһэс-быһаас ээбэх. Халааны үрөһөр кинирэхтээх звено салаааччыта көстө илик. Нуотараа оттуу тахсыы боппуруоһа күн бүгүнүгэр диэри «толкуйга», көпсөтингө сылдьар. Чакыр отделениетыттан биэр волокуша аһалыллаххааа механик Н. М. Старостин буруйунаа кэлэ илик.

Субу күннэргэ отделе-ниета 1-2 кело уонна илик звенолара онкула-рын булбуттарынан, со-рохтор тала сылдьан обустарыны салааабыт-тарынан уоскуйбакка, от хомууртар толору күүһүнэн кириэ охсор наада.

Т. СОКОЛЬНИКОВ,
халмат общ. корр.

ССРС НХСБ-гар

МОСКВА. ССРС Норуотун Хаһаайыстыбатын Ситиһилэрин Быыстапкатыгар сайынны сезон аһыллытынан сибээстээн павильоннар үгүстэ-рин экспозициялара саһардыллынылар уонна байытыллынылар.

Билигин маннаабы павильоннарда көрдөрүүгэ «Химический индустрия салааларыгар научнай-технический прогресс», «Медицина-81», «Промышленность үлэни тэрийи бригаднай форма-та» дигэн, о. д. а. быыстапкалар туруорулуннулар.

Павильоннартан сорохторугар саһа разделлар, интэриһинэй экспонаттар баар буолааһар.

Үөһээги снимокка: ССРС Норуотун Хаһаайы-стыбатын Ситиһилэрин Быыстапкатыгар.

Алаараа снимокка: Минскэйдээби тракторнай завод өгөрөн таһаарыт «Беларусь» мотоблога. Бу саһа «мини-трактор» сир бытархай участан-тарыгар, обуруоттарга, хонуу араас үлэлэрин, о. д. а. толорор.

В. Созинич фотота, ССТА фотохрониката.

Ыһах эрдэ төрөөһүнэ төрүүх хаачыстыбатыгар да, киниттэн бородууку-йаны ыһыһын үрдэтингэ да улахан оруоллааба биллэр. Ол иһин сайын-гы ыйдар ыһаабы снэм-лээһингэ уонна уулан-нарыһа саамай төрөө-тоох нэмнэн буолааһар. Бу ыйдарга ыһахтары стимуляциялааһыны, ки-нилэр көбүһэр биризмэлэ-рин мүчү тулпанка, снэм-лээһин бары быраабы-даларын тутуһан үлэлээ-тэхиниэ быһырыһынты уонна быйылгы нурдуу ороһулаан төрөөһүнү та-һаарыа суох этибит. Бу-һааһына снэмлээһин би-риэмэтин чопчу биллэххэ наада. Ол кэмгэ ман-нык ураты феноменнары кө-рүүххэ сөп: быттаһыры-тын, уопсай половой күү-рүүтүн, дьиннээхтик кө-бөйүүтүн, овуляциялааһы-ны (фолликултан сы-мыт клеткалара тах-сыһын).

Маннай ыһах бытта-бырар. Онтуката бастаан дьэкир буолар, онтон дьуһуна уларыһар, хой-дор. Ыһах ортотунан 2,5—3 хонук устата бытта-бырар баһар, итинтэн да уһуон сөп. Быттабыраат 1,5—2 хонон баран ыһах майгыта-өнгилтэ улары-һар. Биир сиргэ таба тур-

Ыһаабы көбүһүтүн билэн снэмэлиэххэ

Специалист сүбэтэ

бад, маһырым мээрин, аһыһа аһаабат буолар, үүтэ тардар, атын ыһах-тарга ыттар. Ол гынан баран бэйэтэ туран биэр-бэт. Ити уопсай күүрүү бөлүстө буолбатах. Сорох-тор онноһор төрөөрү сылдьан атын көбүһүт ыһаабы эккиреттээчилэр. Итинин ыһахтары опы-ттаах осеменатордар «бу-лан биэрээччи» дигэн аат-тыһылар уонна үлэлэри-гэр туһанааччылар.

Уопсай күүрүү кинит-тэн ыһах дьиннээх көбү-һүтэ дьэ кириэр. Көбү-һүтэ үксүгэр киниэ эбэ-тэр сарсыарда биллээччи. Ити 12—15 чаас устата салтанан барар. Дьин-нээх көбүһүтэ бүһүтүн киниэ 10—15 чаас буолан баран овуляция барар. Бу половой цикл саамай элииттээх түгэс. Ову-ляцията суох половой циклга төһө эмэ атын феноменина баалларын үрдүнэн ыһах буоһаабат.

Онон уопсай половой күүрүүтүн дьиннээх кө-бүһүнү арааран билэр

буолуохха наада. Ити кэм-пэ ыһах одуска дуу эбэ-тэр атын киниэхэ ыттар сүөһүгэ дуу туран биэр-сэхтээх. Влагалищнай снэринлэнэн көрдөххө маткатын шейката аһа-ас буолар. Көбүһүтэ сарсыарда биллибит ыһа-ды киниэ снэмэлиир ор-дук, оттон киниэхэ сар-сыарда. Иккистээн снэм-лээһин 10—12 чаас буолан баран ороһулар, очкубуна овуляциятын кэм-таба түбөһөр. Снэм-лээн баран ыһах көбүһү-түн өччөлөрө аһыһар диэри баһан туруорула-лар.

Снэмлээһин көбүүс-тээх буоларын наадаһар ыһах көбүһүтүн күүбүр-дүгэ туту туттуохха сө-бүтү?

Гормональнай препа-раттары СЖК-ны ыһах көбүһүн түөрт хонук иһиннэ эбэтэр маннайгы көбүһүтүн киниттэн 16—18 хонон баран, тири-тин аһыһар 2500—3500 ЕД. Иһаһын 7—14 хо-нон баран дозаны бүтү-

нүүтүн биэрнээх 2—5 чаас иһиннэ 1—2 мл бариллэр. Ити анафилаксияны сэр-рөтөр наадаһар. Дозаны бүтүһүүтүн биэрдэххэ анафилаксияны шок, үөскүүн сөп. Онон СЖК-ны туттуу сэрэхтээх бо-лууну эрэйэр.

Гравогормон дозата, ыһахха 4000—5000 МЕД. Суурайарга биридиги до-затыгар физиологическай буһадаһыга 2 мл ордуу суохтаах. Эмиэ тири-тин аһыһар бариллэр. Бу препарат анафилаксияны биэрбэт.

Синестрол дозата 1—3 мл, буһадаһыга 0,1 бы-рыһыан. 5—10 хоно-хоно иһин төгүллээн бариллэр.

Армавирскай ныма. 200 мл паратиф сызоро-ната, 15—20 мл АСД—2 францията, 0,4 новонаин бороһуога (буһадаһыгы кураанах веществаһын суоттаан туттуохха сөп). Бу буһадаһыгы 20 мл тири-тин аһыһар барил-лэр. Көбүһүт түбэлтэ-гэр иһаһын 10—15 хо-нууна хатыланар.

САЙЫЛЫК—ӨЛГӨМ ҮҮТ ИҢИН ОХСУУУ ТУОНАТА

ДЕПУТАТТАР ҮЛЭЛИИР ФЕРМАЛАРА

Быйыл совхоз производ-ствотыгар төрдүс сылын үлэлиир халыбыт оройуон Советин депутата Татьяна Васильевна Софронова салайарчылаах Мавдай ферматын коллектива Эри-лик Эристин аатынан совхоз Хайахсыттаабы от-делениетыгар социалисти-ческой куоталаһыга бас-таан иһэр. Фермада тобус ыһаһыкыт үлэлиир. Ол иһигэр Саха АССР Вер-

ховнай Советин депутата А. Г. Протасова иһиннэ сельсовет үс депутаттара бааллар.

Коллектив кыстын то-бус ыһыгар фуражнай ыһах ахсыттан 1315-тин кг үүтү ыһах валовойунаа соруудаһын 32471 кило-граммынан аһарда. Оттон саһа пятилетка бастаах сылын алта ыһыгар бири-дин ыһахтан 1035-тин кг үрүг илгэни ыһаһар.

үүт валовой ыһаһын быһа-һын 59804 кг куотарды-лар. Ол иһигэр ааспыт ыйга фуражнай ыһахтан 350 кг үүтү ыһаһар, со-рудаһарын таһынан 23275 кг үүтү дөбилиит-тилэр.

Ыһаһыкыттар бу тэ-тимнэрин ыһыктыбат ту-һугар эбэн аһылыгы мэт-чирэни кытта таба дьү-рөлнөргө кыһаналлар.

А. КУЗЬМИНА.

АМПААРДААХХА

Килэнтки отделениеты-наабы Ампаардаах сайы-лык кыйыһа муһуугун көстүүлээх миэстэтигэр үлэ режимэ, ыһаһык-ыттар эбэннээхтэтибэ-лэрэ, күүрээһинээх үлэ-э утуһар плакаттар, лозун-нар ыһаһыттар.

Быйыл үүтү ыһаһыга ордук үрдүк кириһилэри ситиһэр, уопсай өрө мө-төбүлүүнү өгөрөр ин-ниттэн, партия XXVI съез-дигэр Саха уобаластаабы партиянай тэриһтэттэн рабочай делегаттар ба-чыһынарын өйөөн, Сы-лан отделениетын ыччат-тарын наставниктара пя-тилетка сылларыгар саһа хамсааһыны тэниппиттэрэ. Оноу бу ферма наставни-га А. М. Игнатова бири бастаһынан өйөөбүтэ. Анна Михайловна үлэһи-нээ А. А. Никифорова быйыл тутуу бургунаста-ры туттута. Кини бу пя-тилетка тиһах сылыгар ити сүөһүлэригэр хас биридинлэригэр 1800 кг үүтү ыһага эбэннээхтэ-тибэ ыһаһын туран си-рей куоталаһыга ыһы-

быта. Анна Михайловна ону ыһаһын пятилетка бүтэһик сылыгар фураж-най ыһахтан 2000 кг үүтү ыһага соруу туруу-руммута. Ити үрдүн со-ругун толорууга кини дьиннээхтин ыһыста: снл саһаланыарыттан куотала-һааччытын иһигэр иһэр.

Коллектив сайыллыка тахсан баран мэтчирэни туһанан үрдүк үүтү ыһы-га түмсүүлээхтин үлэлиир. Бос ыһыгар 22,1 тонна үүтү ыһа графитын 113 бырыһыан толордо. Хас биридин фуражнай ыһах-тан 204 кг ыһаһа. Ити эмнэ соруудаһын үрдүк. Сыл саһаланыарыттан ыһах ахсыттан А. М. Иг-натова 1030, М. И. Кор-нина 962, Е. А. Корнина 878 кг үүтү ыһа куотала-һык иһини күөнүгэр иһэллэр.

Наставник биһиэхэ ман-нык кэпсээтэ:

— Саһын ардах түс-лэниэ сир-уот халтаннаан ыһах үгүстүк хаампыта. Оноуа эбэн, бостууһар-быт аһыһа көрбөккөлөр, ыһах сүтэн элбэх үүт-ас

аймаһыта. Сайыллыка тахсан баран ити туора-тыһыһа. Эбэн аһылыгы дэлэйдик снэтэрбит буол-лар үүтү лаппа ыһаһы-тын сөп. Ол тута кыла-дыбатааба, Аһы биһиги жомбикормут бүтүт. Кэ-нини түспүт ардахтартан мэтчирэни көбөөн эрэлбит — онно.

Ыһаһыкыттар бары кытарах ыһах үксүн бэ-лиэтиһиллэр, сорохтор бу-катын аһыһахты ыһаһы ыһылар. Биһиги сырт-тахпыт күн эдэр ыһаһык-ыттар М. Местникова, С. Григорьева, Н. Пар-фенова күһүлэни ыһаһах үүтүтүн аһардыһын эрө ыһыттар. Оттон ити кэмгэ отделениета 20-ча ыһах төрөөн баран бос-тууһагар сылдьар. Ыһа-һыкыттар этэллэриһин, иһин да хомуһан ыһыт буоллар.

Ампаардаах сайыллык ыһаһыкыттар мэтчирэ-ни туһанан үрдүк үүтү ыһага дьулуурдарын от-деление салалтата бары өттүнэн өйүүрө, эбэн аһылыгы бэлэмнээн снэ-тингэ көмөнү өгөрөрө эрэйиллэр.

С. ЧИЧИГИНАРОВА.

Прозерин 0,5 бырыһыан-наах суурадаһынын снэм-лээх 15—20 мүнүүтө иһиннэ 2 мл тири-тин аһыһар биэрлэххэ уула-һыһын 12,2 бырыһыан, кыһан үрдэтэр.

Бу препараттары таһы-нан витаминнар туһалаах-тар. Ордук А уонна В тривит, тетравит. Саһа төрөөбүт ыһах уоһаһын 15—20 мл төрөөбүтүн киниэ 6—12 чаас буолан баран бэйэтигэр биэрлэх-хэ сариас кэмни кыттар, уулаһыһын 8—12 бы-рыһыан үрдэтэр. Ыһах көбүһүтүн стимуляция-лааһыһына уулаһыһынын үрдэтигэ матканы мас-саһааһына туһалаах. Оноу 5—10 мүнүүтэ устата онороллар уонна 5-6 хо-но-хоно хатыланар. Ыһаһ кэмни аһары, кырды-һас ыһахтары 3 төгү-ү снэмлээһин, сүһүһүн 24 чаас буолан баран, снэм-лээх иһиннэ 10 быры-һыаннаах саһах суурада-һыһынан маткатын шей-катын илитин эмнэ ыһах уулаһыһын бырыһыан-нын үрдэтэр. Манна этил-либит сүбэлэри миэстэ-ветеринарнай специалис-тар, техник-осеменатордар туһаһах тустаахтар.

М. ЕРШОВ,
ветстанция начальнигы.

